

İKV BİLGİ NOTU

AVRUPA KOMİSYONU 2024 ENERJİ BİRLİĞİ DURUM RAPORU

Fırat Akan, İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan "Enerji Birliği 2024 Durum Raporu", 11 Eylül 2024 tarihinde yayımlandı. Rapor, AB'nin enerji politikaları kapsamında kaydettiği ilerlemeyi ve mevcut zorlukları değerlendirerek enerji güvenliği, enerji verimliliği ve temiz enerji alanlarındaki gelişmeleri aktarıyor. Raporda, 55'e Uygun paketi ve REPowerEU Planı çerçevesinde AB'nin enerji bağımsızlığı ve iklim hedeflerine yönelik çabaları detaylandırıldı. Ayrıca raporda, Rusya'ya olan enerji bağımlılığını azaltma tedbirleri, enerji ithalatında kaynak çeşitlendirme politikaları ve Birlik içindeki yenilenebilir enerji yatırımları ön plana çıkıyor.¹

Enerji Güvenliği ve Rus Doğal Gazından Bağımsızlaşma

Raporun giriş kısmında belirtildiği üzere, Rusya-Ukrayna krizi, AB'nin enerji güvenliği politikalarını büyük ölçüde etkiledi ve neticede AB'yi hızla yeni enerji tedarikçileri arayışına itti. 2023 yılı itibarıyla AB'nin Rus doğal gazına bağımlılığı, 2021 yılında %45 iken, 2024'te %18 seviyelerine düştü. Aynı dönemde, Norveç ve ABD, AB'nin en büyük gaz tedarikçileri haline geldi. Norveç, AB'nin boru hattı ile gaz tedarikinin %34'ünü, ABD ise sıvılaştırılmış doğal gazın (LNG) %18'ini sağlıyor. AB 2022-2024 yılları arasında 12 yeni LNG terminali ve altı genişletme projesi ile LNG ithalat kapasitesini 70 milyar metreküp artırdı. Ayrıca, AB'nin Rusya'ya uyguladığı yaptırımlar kapsamında, Birliğe deniz yoluyla Rusya'dan gelen petrol ve kömür ithalatı da sonlandırıldı.

Doğal gaz tedariğinde öne çıkan bir diğer gelişme ise ortak alım mekanizması olan *AgrregateEU* kapsamında gerçekleştirilen işlemler. Nisan 2023 tarihinde başlatılan mekanizma, Avrupa doğal gaz talebini toplayarak koordine bir doğal gaz alımı yapılması amacıyla kurulmuştu. Raporda, mekanizma aracılığıyla 2023-2024 döneminde 75 milyar metreküp doğalgaz için uluslararası tedarikçilerle eşleşme sağlandığı kaydediliyor ve mekanizmanın enerji arz güvenliğinin bir parçası olarak önemi vurgulanıyor.

Artan Yenilenebilir Enerji Kapasitesi

AB'nin yenilenebilir enerji kapasitesinde kaydettiği ilerleme de raporda geniş yer buluyor. 2023 yılı boyunca AB, 56 giga watt yeni güneş enerjisi kapasitesi ekleyerek rekor kırdı ve 2022'de eklenen 40 giga watt'lık kapasiteyi geride bıraktı. 2023 yılı itibarıyla rüzgâr enerjisindeki toplam kurulu kapasite 221 giga watt'a ulaşmış olup, bu kapasitenin 201 giga watt'ı karasal rüzgâr ve 19 giga watt'ı deniz üstü rüzgâr enerjisinden kaynaklanıyor. Öte yandan, AB'de 2024 yılının ilk yarısında elektrik üretiminin %50'si yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlandı, böylelikle 2024 rüzgârın gazdan daha fazla enerji ürettiği ilk yıl olarak kayıtlara geçti.

¹ Avrupa Komisyonu, 2024, "Ninth Report on the State of the Energy Union," https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/energy-union/ninth-report-state-energy-union_en

Sera Gazı Emisyonları ve Enerji Verimliliği

Rapora göre, AB'nin 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını 1990 seviyelerine göre %55 azaltma hedefi doğrultusunda önemli ilerleme kaydedildi. AB Emisyon Ticareti Sistemi (ETS) kapsamındaki emisyonlar, 2023 yılında bir önceki yıla göre %15,5 azalarak, 2005 seviyelerinin %47 altına düştü. AB genelinde 2023'teki enerji tasarrufu önlemleri sayesinde gaz talebi %18 oranında azaldı ve böylelikle 138 milyar metreküp gaz tasarrufu sağlandı. Bu gelişmelerin sonucu olarak, 1990 yılına göre AB'nin sera gazı emisyonları %32,5 oranında azalırken AB ekonomisi aynı dönemde %67 büyüdü.

55'e Uygun Hedefleri Kapsamındaki Durum

Raporun dikkat çekici bir diğer bölümü ise AB'nin 55'e Uygun hedefleri doğrultusunda kaydettiği ilerleme. Bu kapsamda, enerji verimliliği hedeflerine ulaşma konusunda daha fazla çaba gerektiği vurgulanıyor. AB, 2023 itibarıyla gaz talebinde %18'lik bir azalma yakalamış olmasına rağmen, 2030 hedeflerine ulaşabilmek için yenilenebilir enerji üretiminin hızlandırılması gerekiyor. Özellikle, AB'nin toplam yenilenebilir enerji kapasitesini 2030'a kadar 700 giga watt seviyelerine çıkarma hedefi doğrultusunda daha fazla yatırım ve düzenleme yapılması gerektiği belirtiliyor.

Temiz Sanayi Mutabakatı ve İstihdam

Komisyon Başkanı von der Leyen, Temmuz 2024'te sanayi rekabetçiliğini ve tedarik zincirlerinin dayanıklılığını güçlendirmek amacıyla yeni bir Temiz Sanayi Mutabakatı önermişti.² Raporda atıfta bulunulan bu plana göre, 2030'a kadar sanayiye karbonsuzlaştıran net-sıfır teknolojilerinin üç katına çıkması ve bu teknolojileri üreten sektörünün yıllık 600 milyar avro değerinde olması hedefleniyor. Ayrıca, üçüncü yılına giren *REPowerEU* Planı ile 2030 yılına kadar 3,5 milyon yeni iş yaratılması da hedefler arasında.

Elektrik Fiyatları ve Ekonomik Güvenlik

Raporun bir diğer önemli vurgusu ise, AB'nin enerji piyasalarındaki fiyat dalgalanmalarını dengelemek amacıyla aldığı önlemler ve fiyat düşüşleri. 2022 yılında enerji krizinin zirve yaptığı dönemde AB, elektrikte perakende fiyatların düşmesini sağlayabildi. Ancak, enerji fiyatları hala kriz öncesi seviyelerin üzerinde bulunuyor. Raporda, sanayi ve tüketiciler üzerindeki fiyat baskısının azaltılması için yenilenebilir enerji yatırımları ve enerji verimliliği önlemleri zorunlu görülüyor. Bu doğrultuda, elektrik ve gaz fiyatları 2022'deki zirvelerine kıyasla hem toptan hem de perakende piyasalarında önemli ölçüde düşebilir.

Ukrayna'ya Enerji Desteği

Son dönemde AB, Ukrayna'nın enerji güvenliğini artırmak amacıyla çok boyutlu destekler sağladı. Rapora göre, 8.000'den fazla jeneratör ve 3.000'den fazla trafo, AB Sivil Koruma Mekanizması aracılığıyla Ukrayna'ya teslim edildi. Ayrıca, AB ve üye ülkeler, Ukrayna Enerji Destek Fonu'na 400 milyon avro taahhüt etti. Ukrayna ve Moldova'nın elektrik

² Avrupa Komisyonu, 18.07.2024, "Statement in the European Parliament Plenary by President Ursula von der Leyen - Candidate for a Second Mandate 2024," https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/statement-european-parliament-plenary-president-ursula-von-der-leyen-candidate-second-mandate-2024-2024-07-18_en

şebekelerinin AB ile acil senkronizasyonun sonucunda ise 1,7 giga wattlık ticari elektrik akışı sağlandı.

Araştırma ve İnovasyon

Son olarak, AB'nin yenilikçi temiz enerji teknolojilerini hızla geliştirmesi için Avrupa Stratejik Enerji Teknoloji Planı (*Strategic Energy Technology Plan, SET*), net-sıfır sanayi teknolojilerinin üretimini hızlandırmak amacıyla 2023 sonunda yenilendi. Özellikle güneş enerjisi teknolojileri ve kritik hammaddelerin temini için Kritik Ham Maddeler Yasası kapsamında ek önlemler alındı ve AB'nin bu alanlarda güçlü bir üretim altyapısı oluşturması hedeflendi.³ Ayrıca, Net-Sıfır Sanayi Yasası ile stratejik net-sıfır teknolojilerin yaygınlaşmasını teşvik ediyor. Rapora göre, enerji sektörünün dijitalleşmesi ve AB elektrik şebekesi için bir dijital ikiz geliştirilmesi gibi projelerle bu alanlardaki araştırma ve inovasyon faaliyetleri hız kazanıyor.

³ Avrupa Komisyonu, 2024, "Strategic Energy Technology Plan," https://energy.ec.europa.eu/topics/research-and-technology/strategic-energy-technology-plan_en